

לא משום דליה ציה הנלא. אבל חצטה איה ציה ואפ"ה פטור כרב: ולטעמיה נעביד י. דהא בעשרה מיהא מודית ליה חצטה: מיהא יפה. שימות מהר: דמונול. שבעה אברים: ממנו ולא יטובו. צית גבוה מהר"ר שראוי ליופול ממנו לכה"ר חייב צמעהק ולא צית עמוק מהר"ר שהנופל נופל על גבו: גבוה ממנו י טפחים ונופל מסוכה לתוכו. כלומר שהנופל נופל מתוך רה"ר לתוכו על גבו: פטור. מן המעקה: ונפל מסוכה לפוסה. כלומר שהנופל נופל מגבו לרה"ר: חייב. צמעהק: למה לוי. צית גבוה י דמשמע הא צירי מהכי פטור מהמעקה: לאו ציה הוא. ומורה לא חייבה צמעהק אלא צית ולט"ג דש חצטה: אי הפי. דטעמא משום דלינו קרוי צית הוא אמאי קמי עמוקה ממנו י טפחים חייב. דהוי נמי עשרה לך רה"ר: דל סיקה ומעושה לא הוי גואי י. ולא חזי לדירה ולא צית: משכחה. לה. דהוי צית: דהא ליה מגואלי. עד דהוי מגואלי י טפחים והוי צית ומייב: אלא. טעמא ודאי משום דלין חצטה פחות מעשרה הוא ולכך נחמין לא תקשי דקסבר ר"ז כו': דליגבר. שוכה היה ומגלגל ונפל: בתנאי השני חייב והראשון פטור. ובגמרא [ע"כ] מוקי לה כשהניחו ראשו לשני שפתגם ודולה כשהלך לו: גב' און שליה לדבר ענינה. להמטיב שולחו אלא שליח מייבי וסברא הוא דלמרי' ליה דברי הרב ודברי התלמוד דברי מי שומעין י: הניחא לרבי. דלמרי לקמן אחר שניהן לנזקין: ונזקין משכחה. לה. דמרייהו מייבי: אלא לרבי ומישה. דצמיתה מודה דלחרון חייב ולא ראשון היי משכחה לה: שעקרו שניסה. שחפר האחד תשעה וצא חצירו וסייעו ועקרו צבת אחת חוליא מקרקעו: והשלימה לעשרה. דלין כלן אחרון [לנזקין] דמרייהו כי הדדי משוו ליה בור וצין לרבי וצין לרבנן חייבין צמיתה וכ"ש צמיתה: מילך לייבי. כדאמרן לעיל צמיתה [דף טו]. אחד ולא צי. מעמיה קרא לראשון כדמפרש לקמיה וכי מעמיה לנזקין מעמיה דלי ממיחה לא לאזכרין קרא דהא לא עבד שיעור מיתה: שור פסולי המוקדשין. כגון צבור צל מוס שהוא של כהן [דקריין ציה שור רעוה] או שור קרבן שנפל צו מוס ונפדה דקרינא ציה שור רעוה ופ"ה לעינן צור פטור דכמיב והמת יהיה לו מי שראוי לו להאכיל נפילתו לכלבים ילא זו כו' דהכי אמרינן בצבורות [דף טו]. גבי פסולי המוקדשין שפדו מוציא ולא גיזה שער ולא חלב ואכלת [ו] ולא לכלבין אכל שור שגמחו חייב כדמפרש לקמיה צמיתה [ע"כ]. ולהכי נקט פסולי המוקדשים דאילו קדשים תמיים מאי אריח צור אפי' סיד ופיי. שמתמילה רחב היה ולא

שור שנגח את הפרה פרק חמישי בבא קמא נא.

אמרי אין הב' למיתה ב'. והמקשה היה סובר לדעינן חצט שיך שפיר אין חצט למיתה אבל יש חצט לנזקין אבל לעינן הכל היה סובר דאי יש הכל למיתה יש הכל לנזקין ואי אין הכל למיתה לנזקין נמי אין הכל: נעביד פחותה מעשרה. והשאל מדמה טריפות לרזס וטריפות דבהמה וכן צאלו טריפות (חולין דף מג. וס) ומיימי רליה מליזו"ק וקשה לר"ת דמתקן ציניס"ס: בור של שני שותפין היכי משבחת רשותו וצורן דפטור לכולי עלמא דפרשית צמניח [לעיל דף כח: וס] ולא צעי למימר כגון שחפר זה עשרה וזה עשרים דלמרי לקמן כדלס חייבין דלצור עשרה דממתינן קלי' : האחרון חייב. דוקא הוא שלח היה ממחילה [אבל ראשון ח' וזה ט' כולם חייבין צמקין כמו זה י וזה עשרים: בור' ונא אחר והשלימו לעשרים. והוא הדין ליי'א למאי דפריך עלה מסייד וסייד ומשני הא רבי והא רבנן:

מסקנה רש"י

בית הסקלה היה גבוה שהי קומתו. ומפלו משל לאין [סנהדרין ח.]. וקומתו שליו. הסיח מפלו מעמו ולא מושב [ע"כ]. מיתה יהא. שימות מהר [ע"כ]. אין שלוח לדבר עבירה. אין שלח משום שלח דלכר עביה שמתחיב שולחו. אלא הרי הוא כעשה מלבו [קדושין עב.]. דלסוק לקלקל רה"ר [קדושין עב.]. אחרון חייב. בין מה צו הסור בין הוקר. ובעמל מספק כפין מקרלי [ע"כ]. אחר אחרון למיתה. אם מן השור לא יכלם האלשון ולכס. דמי טפחים און צכס כרי להמת [ע"כ]. אחר שניהן לנזקין. דלס חוק השור ולא מן שולמו של עשה [ע"כ]. אם על פתוחה חייב. שפלו אחר וקסאו ונא אלא וליטלו [ע"כ]. ולא שור בור. ולא כי יביה שור כול [ע"כ]. שור פסולי המוקדשין. שפדה. דקרינא ציה שור רעוה אחר שפדלו [קדושין עב.]. במי שהמת שול. שיטול למיכו ונפלה. ילא זה שפק על פי שפדה עטון קוניה. דלמתינן גמי פסולי המוקדשין שנפדו מנסי' מצוות שפקין עני [טו]. מצות ולא גיזה שער ולא חלב ואכלת ולא לנבין. מכאן שאין מפיין את הקדשים להאכיל לכלבים [קדושין עב.].

מסקנה רש"י

בית הסקלה היה גבוה שהי קומתו. ומפלו משל לאין [סנהדרין ח.]. וקומתו שליו. הסיח מפלו מעמו ולא מושב [ע"כ]. מיתה יהא. שימות מהר [ע"כ]. אין שלוח לדבר עבירה. אין שלח משום שלח דלכר עביה שמתחיב שולחו. אלא הרי הוא כעשה מלבו [קדושין עב.]. דלסוק לקלקל רה"ר [קדושין עב.]. אחרון חייב. בין מה צו הסור בין הוקר. ובעמל מספק כפין מקרלי [ע"כ]. אחר אחרון למיתה. אם מן השור לא יכלם האלשון ולכס. דמי טפחים און צכס כרי להמת [ע"כ]. אחר שניהן לנזקין. דלס חוק השור ולא מן שולמו של עשה [ע"כ]. אם על פתוחה חייב. שפלו אחר וקסאו ונא אלא וליטלו [ע"כ]. ולא שור בור. ולא כי יביה שור כול [ע"כ]. שור פסולי המוקדשין. שפדה. דקרינא ציה שור רעוה אחר שפדלו [קדושין עב.]. במי שהמת שול. שיטול למיכו ונפלה. ילא זה שפק על פי שפדה עטון קוניה. דלמתינן גמי פסולי המוקדשין שנפדו מנסי' מצוות שפקין עני [טו]. מצות ולא גיזה שער ולא חלב ואכלת ולא לנבין. מכאן שאין מפיין את הקדשים להאכיל לכלבים [קדושין עב.].

מסקנה רש"י

מתינן. בור של שני שותפין ועבר עליו הראשון ולא כיהו כול'. וקשי' לן בור של שני שותפין היכי משבחת לה. הניחא אי סבידא לן בור ברישותו חייב. משבחת לה בחצר ובור של שניהם והפקירו רשותם ולא הפקירו בדם. אלא אי סבידא לן בור ברישותו פטור. ואינו חייב בור ברישות הברים. היכי משבחת לה. ואוקמי' ר' יוחנן כגון שעקרו שנים חוליא בבת אחת והשלימה לעשרה. מאי רבי ונאי רבנן דתנאי אחד חפר בור תשעה טפחים ובא אחד והשלימו לעשרה האחרון חייב. רבי אמי אחר אחרון למיתה אחר שניהם לנזקין. מאי טעמא דרבנן דכמיב [שמות כא. ג] כי יכרה איש בור. איש אחד ולא שנים וכתיב נמי כי יפתח איש. אנשים ולא שוורים. ומכתיב והמת יהיה לו לחיובי ברא עבד מיתה הוא דתנא. [ע"כ]. ונא רבי ונאי רבנן דתנאי חייב.

שלא היה בו הבל לזמיתה. שהיה רחבו יותר מעמקו: **אי בהבא מיית.** א הרבה הוא תימה דנהי דמיעטו הנבל מכל מקום אם לא דהרמיז לא היה נופל: **השותפין** שנדרו הנאה זה מזה אכורים ליבנם בחצר. בנדרים (דף נו:). מפרש בין יש

(א) (בבבא"ש לתא תלת מרייהו) (ב) עין בספר ח"מ, א בילה לט: נדרים מה: ב"ב נו: (ד) נשמות כא, (ה) נשם, (ו) (קידושין כו, א) (ז) (ד"ה רביאל, ח) (ד"ה דריסת),

הגהות הב"ח

(א) תוס' ד"ה זה וכו' והיה דה"מ למיפדך כליל:

מוסף רש"י

השותפין שנדרו הנאה זה מזה אכורין ליבנם לחצר. בתל של ענין דל דח אכור דריסת היגל של חבירו, וקא סבר אין ברייה דאשור האי לתק חבירו עיל והאי לתק חבירו עיל (נדרים ונדרים) על זמן של תקן את החצר נכנס כל אחד בתק חבירו וקס ליה בלא יתל נדרו, שחי הנטה מחבירו שעמד בתל (רשב"ם ב"ב נו:).

מוסף תוס'

א. להאי ליטנא לא חשש לחלק בין מההוא גיסא דארווח נפל בין מאידך גיסא כיון דבהבאל מה. הלא"ש בשעמ"ק, ועי' ל"ה פשיט"מ ופולחן חייס"מ. ב. היא נופא חימה. תוס' ב"ב נו ע"ב ד"ה אכור. ג. הקדיש יוצא לתולין בלא פדיון. תוס' ב"ב גס. ד. ולהכי פריך כיון דע"כ איירי בדרסת הרגל בבקעה דלא קפרי. תוס' ב"ב נו ע"ב ד"ה רביאל.

לימא סא. דקמני חייבין רבי היא דלמר לעיל (א) גבי חופר צור תשעה האיל ועדל צו שיעור נוקין דהוי שותף בזוקין והכל דעבדי קמאי שיעור מימה הוו כולם שותפין בשלומי מימה: **והא.** דקמני אחרון חייב וראשון פטור: **רנן.** דלייקי (ע"ל) אש"י אחר ולא שניס: **אפילו רנן מודו.** דכי כתיב מיעוטא אחופר צור ט' כתיב דליכא לחיוביה מן והמת יהיה לוי) דהא מסקנא דמילתא מן והמת יהיה לו נפקא לן דההוא דעבד שיעור מימה מחייב ומיהו כולה מילתא לא מלינו למילף מינה דשיק קרא לכרצא אחא: **שלא היה זה הכל למוסה.** שהיתה רחבה משה"ה פטור אף בזוקין כדאמרין איש אחד ולא שני דהוה ליה כחופר צור ט' ובלא אחר והשלימה לעשרה: **הא והא רבי.** דאילו רנן כי היכי דפטרי חופר טו' מזוקין פטרי נמי הכא לקמאי: **כגו' שלא היה זה הכל לא למוסה** ולא לזוקין. הלכך ראשון פטור אף בזוקין ואליבא דרב דלמר [ג:] להבילו ולא לחבטו ואליצא דרבי אנטרין לשנויי שלא היה זה הכל אפי' לזוקין דאילו היה זה הכל לזוקין הוי ראשון שותף לזוקין ולשמואל דלמר [שס] אף על הצבטה חייבה מורה מוקי לה במלא ספוגות בקרקעיותו דאין כחן לרנן **חלונקס רבי ורנן.** לרנן אחרון חייב בין לזוקין בין למימה לרבי אחר אחרון למימה אחר שניה לזוקין: **פשיטא.** מה לי הוסף למטה מה לי הוסף למעלה: **מהו דסימא.** בין לרבי בין לרנן אחרון פטור דלאו הכלל דידיה קטליה: **עס טפת.** החופר צור ט' ואחר השלימו לעשרה וזר אחרון וקסם ומילא עפר ארוח טפת שהוסף: **עס.** סמס בלשון ארמי. [נסתמוס] טמונון פלשתאי (בבבא"ש טו:). **מאי דעבד שקליה.** וראשון חייב בזוקין: **קמה ליה צרסופיה.** והוה ליה השתא צור תשעה דאחרון וחייב מיהא בזוקין: **מיא מוסף הכלל:** הרחיבה. אחד חופר צור י' ובלא חבירו והרמיז פיו: **הרי מיעט הכלל.** ותכל לו ברכה: **הרי קירב הויא.** שמיטת מקום מעמד רגלים ושאלו לא היה הולך השור עד מקום פי הצור שבתמילה: **וראשון מאימס מיעטר.** דניטעו על השני היתה השמירה דפשיטא לן דהני עבר דקמני מתני' נשתמש קאמר דאי דקמני מתני' שעברו עליו שניהן זה אחר זה אמאי ראשון פטור הרי גס הוא פשע: **ליו.** כסוי הצור לכסותו שהראשון פתחו ודלה ובלא שני ומלאו ומסר לו ראשון את כיסוי הצור: **והאי מדידה קממלא.** ולא הוה ליה שני שואל על חלקו של ראשון שיהא כולו מוטל עליו לשומרו הלכך אם חוק שניהם חייבין אכל מסר לו את הדלי נעשה זה שומר שקיבל עליו לכסותו: **לחל.** של שניהן: **לסוך שגו.** כל היכא דעיל יכול לומר זה חלקי שאלו צורר ומהני ליה ברירה: **ליקנייה צוקה.** משנשתמש צו שהרי קרקע נקנית בצקף צטר וצחוקה: **צעי למימר ליה לך חוק וקני כו':** משוכת

לימא הא רבי הא רבנן אמר רב זבד הא והא רבנן עד כאן לא קאמרי רבנן אחרון חייב אלא היכא דלא עבד קמא שיעור מימה אבל היכא דעבד קמא שיעור מימה אפילו רבנן מודו דכולן חייבין והא סייד וכייד דקא עבד קמא שיעור מימה וקתני אחרון חייב אמרי התם שלא היה בו הבל למימה ובא אחר והוסיף בה הבל למימה איכא דאמרי אמר רב זבד הא והא רבי הר דקתני כולן חייבין שפיר הא דקתני אחרון חייב כגון שלא היה בו הבל לא למימה ולא לזוקין ובא אחר והוסיף בו הבל בין למימה בין לזוקין אמר רבא "הניח אבן ע"פ הכור והשלימה לעשרה באנו למחלוקת רבי יורבנן פשיטא מהו דתימא למטה הוא דהבלא דידיה קא קטיל ליה אבל למעלה דלא רבאל דידיה קא קטיל אימא לא קמ"ל בעי רבא טפח שקליה או דלמא אבניו מהו מי אמרינן מאי דעבד שקליה או דלמא אבניו מהו מי מעשה ראשון וקמה ליה כוליה ברשותיה יתיקו: אמר רבה בר בר חנה אמר שמואל בר מרתא יבור שמונה ומהן שני טפחים מים חייב מ"ט כל טפח דמיא כתיב דיבשה דמי איבעיא להו בור תשעה ומהן טפח אחד מים מהו מי אמרינן כיון דלא נפיש מיא לית ביה הבלא או דלמא כיון דעמיק טפי אית ביה הבלא בור שבעה ומהן שלשה טפחים מים מהו מי אמרינן כיון דנפיש מים טפי אית ביה הבלא או דלמא כיון דלא עמקא לית ביה הבלא יתיקו: בעא מיניה רב שייב מרבה הרחיבה מהו א"ל הרי מיעט הבלא א"ל אדרבה הרי קירב הויקא אלא אמר רב אשי ניהו אנן יאי בהבלא מיית הרי מיעט הבלא אי בחבטה מיית הרי קירב הויקא איכא דאמרי אמר רב אשי ניהו אנן יאי מההיא גיסא נפל הרי קירב הויקא ואי מאידך גיסא נפל הרי מיעט הבלא: איתמר בור שעומקה כרחבה רבה ורב יוסף דאמרי תרווייהו משמיה רבה בר בר חנה דאמר משמיה דרבי מני חד אמר לעולם יש בה הבל עד שיהא רחבה יתר על עומקה וחד אמר לעולם אין בה הבל עד שיהא עומקה יתר על רחבה: עבר עליו הראשון ולא כסהו: וראשון מאימא מופטר רבה ורב יוסף דאמר משמיה דרבי מני חד אמר משימסור לו דליו כתנאי המדלה מים מן הצור ובא חבירו ואמר לו הנח לי ואני אדלה מים כיון שהניחו משתמש פטור רבי אליעזר בן יעקב אמר משמסור לו דליו במאי קמיפלגי רבי אליעזר בן יעקב סבר יש ברירה האי מדידה קא ממלא והאי מדידה קא ממלא ורבנן סברי אין ברירה אמר רבינא ואודו לטעמייהו דתנן השותפין שנדרו הנאה זה מזה אסורין ליבנם לחצר ר"א בן יעקב אומר זה נכנס לתוך שלו וזה נכנס לתוך שלו במאי קמיפלגי ר"א בן יעקב סבר יש ברירה האי לדנפשיה עייל והאי לדנפשיה עייל ורבנן סברי אין ברירה האי לדנפשיה אי בחבירו כיון שמסר לו דליו קנה חיבי דמי אי בכספא ליקני בכספא אי בחזקה ליקני בחזקה לעולם בחזקה יובעי למימר ליה לך חוק וקני וכיון שמסר לו דליו בכספא דאמ' ליה לך חוק וקני דמי: א"ר יהושע בן לוי יהמוכר בית לחבירו כיון

לעולם צוקה. לנד מסירת ליו בעי לאחוקי ציה ומיהו להכי מהני מסידה דאי צוקה לחודה

נה דין חלוקה וצין אין זה דין חלוקה אסוריה וצ"ע שאין יכול למחות ליבנם כשאין צו דין חלוקה מ"מ יכול לאסור עליו מידי דהוי אמשכיר בית לחבירו שיכול המשכיר להקדיש כדאיתא צמכת ערכין צ"פ האומר משקלי (דף כה. וס) אע"פ שאין יכול למחות ציד השוכר שלא ליבנם וא"ת ג' ומ"ש מנ"ח דאמי ושקיל אפי' הקדיש שדהו אלא משום דר' אבהו מוסף דינר שלא יאמר כו' (דף טס כג:) וי"ל דשאלני צ"ח דגוף הקרקע יולא מתחת יד המקדיש אכל גבי שוכר לעולם אין גוף זה נכנס בתוך שלו. השמא משמיר דריסת הרגל אסור צמוד הנאה ואפילו ר"א בן יעקב לא שרי אלא שותפין משום דשנוי נכנס אכל צלל שותפים מודה דאסור דקפדי אריסת רגל דמשמע צדוק חזקה הבנים (ב"ב צ"ג נו: וס) וקסה דבפ"ק דמגילה (דף ט. וס) תנן אין צין המורד הנאה מחבירו למודר ממנו מאכל אלא דריסת רגל וכלא שאין עושין צהן אוכל נפש ופריך בגמרא דריסת הרגל הא לא קפדי ומאי פריך הא משמע הכא דקפדי ומפרש ר"מ דהכי פריך התם דע"כ דריסת הרגל דלא קפדי כמו בצקעה מיידי דלא צהיא דקפדי כגון צחלר א"כ אפי' נודר הימנו מאכל יהא אסור כיון דקפדי א"כ כיוצא צו משכירין ומנאי צדריס צ"פ אין צין המורד (דף גג.) וכל דבר שאין עושה צו אוכל נפש מקום שמשכירין כיוצא צו אסור וכיון דלא קפדי אמאי אסור והוא הדין דהוה מני (ה) למימר כליל הא לא קפדי: כיון

רב אשי ניהו אנן יאי מההיא גיסא נפל הרי קירב הויקא ואי מאידך גיסא נפל הרי מיעט הבלא: איתמר בור שעומקה כרחבה רבה ורב יוסף דאמרי תרווייהו משמיה רבה בר בר חנה דאמר משמיה דרבי מני חד אמר לעולם יש בה הבל עד שיהא רחבה יתר על עומקה וחד אמר לעולם אין בה הבל עד שיהא עומקה יתר על רחבה: עבר עליו הראשון ולא כסהו: וראשון מאימא מופטר רבה ורב יוסף דאמר משמיה דרבי מני חד אמר משימסור לו דליו כתנאי המדלה מים מן הצור ובא חבירו ואמר לו הנח לי ואני אדלה מים כיון שהניחו משתמש פטור רבי אליעזר בן יעקב אמר משמסור לו דליו במאי קמיפלגי רבי אליעזר בן יעקב סבר יש ברירה האי מדידה קא ממלא והאי מדידה קא ממלא ורבנן סברי אין ברירה אמר רבינא ואודו לטעמייהו דתנן השותפין שנדרו הנאה זה מזה אסורין ליבנם לחצר ר"א בן יעקב אומר זה נכנס לתוך שלו וזה נכנס לתוך שלו במאי קמיפלגי ר"א בן יעקב סבר יש ברירה האי לדנפשיה עייל והאי לדנפשיה עייל ורבנן סברי אין ברירה האי לדנפשיה אי בחבירו כיון שמסר לו דליו קנה חיבי דמי אי בכספא ליקני בכספא אי בחזקה ליקני בחזקה לעולם בחזקה יובעי למימר ליה לך חוק וקני וכיון שמסר לו דליו בכספא דאמ' ליה לך חוק וקני דמי: א"ר יהושע בן לוי יהמוכר בית לחבירו כיון

לעולם צוקה. לנד מסירת ליו בעי לאחוקי ציה ומיהו להכי מהני מסידה דאי צוקה לחודה

רבינו חננאל

[ערך] - טס טפחו ופלך אבניו מהו פ"י נכנס אותו טפח בצורות או אבנים. משמסור לו דליו. פ"י נטלא, וכאילו נשתק הוא מנו והעמידו ברשותו, והובר הרב משמסור לו הדלי שהבור עומד ברשותו, ומשל עצמו הוא דולה. והני שפעתהא כולוהו עבדין בהו לקולא דקיי"ל ספק ממנא לקולא. ורבנן סברי אין ברירה. קי"ל כרבנן.

שור שנגח את הפרה פרק חמישי בבא קמא נב.

נב.

עין משפט גר מצוה

א) נעלל מו, ב) נעלל כח, ג) נעלל דק, ד) לקמן נג, ה) לקמן נג, ו) לקמן נג, ז) לקמן נג, ח) שמתה בא, ט) וד"ה טס, י) נעלל טז.

הגהות הב"ח

א) רמ"ד ד"ה נפל לפני וד"ה חייב הר"ש: ב) תוס' ד"ה סיון וכו' נכנס תחבו גמי קנה כל שאילו נכנס הגר לא קנה נכנס תחבו גמי לא קנה: פתח: נעלל מו.

הגהות הגר"א

א) נמי נכדי שידעוהו. ל"ב גי' המביאים שידעו וכו' ה"ה הר"ש ט' ע"ב.

מוסף תוס'

א. ונעלל במפתח. רמ"ד כ"ב נע ע"פ ד"ה השתח. ב. עושה מצוה לשמור בית חבירו. רמ"ד ט"ז. ג. והלך צריך בנין כל שחור. רמ"ד ט"ז. ד. כשחל י"ד. תוס' פתחים. ט. ע"פ ד"ה טס. ה. נמי. ו. תוס' ט"ז. ז. הרהטם לא מוחיק ביקרע ולא מוחיק מירי ולא מוכח גמי דרדיה הוא. א"ע. ח. והתם מירי בניבל דאי לא נעל אמאי קנה הא לביני בניבל הוא דאפרע לכנס קמא. של אום יכול לבינן כשלא נעל, אלא ודאי בניבל איירי ואי"ה ודאי בניבל נעל, אלא דלתות אבי לא העמיד דלתות לא קנה בניבל. ט. תוס' כ"ג יחא נכנסיה רמ"ד ט"ז. ב. במפתח. א"ע. י. שאין לו לחוש לקול כ"י כשנא אינו אמת. רמ"ד ט"ז. כ. וכן מפתח. ד"כ היה ראוי לחייב הראשון לחייב שומרי כשיעור כמו שני כשדאחו מגולה, אלא זה הוא כיון ששכחו כראוי ותגלה אנטין הן ואינן מושגות דוקא שהעמיד צריכים להשיב שומר. רמ"ד ט"ז. א. נכנסיה ואי"ה: ורב ושמואל סבירא להו. ועי' מהרי"ט. י"ב. מהפריך ואי דלא שכיחו גמלים אנט הוא משמע דוקא אנט גמליה מלא קאמר אפילו נפל גמלים אנט הוא. רמ"ד ט"ז. א. נכנסיה ואי"ה: כשמיטק. ג'. רמ"ד ט"ז. דמי לגבי גמלים כ"י שאילו חפר בור בהר"י ואין מעבר בהמות שם שם מי לא מחייב בבור שישעו משכול בהר"י ואחד מני אלה יעברו שם בהמות. כן דומה בור ר"ח. אצל גמלים. תוס' ר"ח. י"ד. שהביטוי היה ראוי להם. תוס' ר"ח.

משוכות. לקמיה מפרש דבר המושך כל העדר אחריו: ה"ד אי נמשיכה. שהיכה במקל ורמה לפניו שכן דרך בהמה דקה: ליקני נמשיכה. למה לי משוכות משוכות: אי נמשיכה. קני להו שהיה רה"ר או חצר שאינה של שניהן שאין משיכה קונה שם דל"ן משיכה אלא כמטאטא של בחצר של שניהן נהומר את הספינה בצבא נזר"ל (דף ע"ו): **קרקסא** גרסינן. וזו שמקרקש בה לפני העדר והולך כולו אחריו: **עיוא** דאלנא כריש עדרא. יש לבעל העדר עו חריף ודרך העוים להלך כראש והעדר הולך אחריהם: **עציד** לנגרף סמוא. לעו המושכת מנקה עיניה ונכשלת ועופלת צבורות והעדר אחריה כן כשהמקום נפרע משוכלי ישראל ממנה להן פרנסים שאינן מהווגנין: **מתנאי** כספו הראשון. כשנשמתם צו: **ובא** השני. להשתמש צו: **ומלאו** מוגלה. כגון שהלשעו ושכר הכסוי: **השני** חייב והראשון פטור ובגמרא מפרש עד מתי ראשון פטור. אבל לא כסרו ראשון וצא שני ומלאו מגולה ולא כסרו שניהן חייבין ודקמני השני חייב הא אוקימנא נא: שהניחו ראשון לשני משתמש וסמך עליו שישקנו: **כספו** כראוי. ועבר עליו השור או חמור ונפל ומת: **פטור**. ובגמרא פרק האילן וכראוי הוא היכי נפל: **נפל** לפניו מקול הכרייה. צור כרויה ונכנס כורה שכיך לתוכו להרמיז או להעמיק וצור הולך על שפת הבור ושמע קול הפטיש ונבעת ונפל על פניו צבור (ט): **חייב** בעל הבור. ואפילו שור שהוא פסק דלמנר לקמן (דף נ"ד): כשמתמלא בעל הבור פטור דליבעי עיניו ומיזל הכא חייב שקול הכרייה ביעתמו. ובגמרא פרק ינמא כורה גרס ליה. ל"א לפניו מקול הכרייה בעל הבור חייב דלע"ג דליכא למינר כורה גרס ליה וכו' רמא בעלמא הוא דעזד דקי"ל ח המצעות את חבירו פטור מדיני חסד ומריוהו ליפטר אפי"ה בעל הבור חייב כ"י נמן כדמפרש בגמ"ס זה שמעתי: **לאחריו** מקול הכרייה **פטור**. כדמפרש בגמרא. ואידי דנקט כרישא מקול הכרייה תנא סיפא לאחריו מקול הכרייה: ככלי שור שייכא שצריה העול והמתישה. ככלי חמור שייכא קריעה חצילת גבדים ומרדעת שעל גבי: **ופטור על** **הגלים**. כדמפרש בגמרא (נ"ג): **שור חרש שועה וקטן כו'.** מפרש בגמ' (נ"ד):

כיון דמסר לו מפתח קנה ה"ד אי בכספא ליקני בכספא או בחוקה ליקני בחוקה לעולם בחוקה ובעי למימר ליה לך חזק וקני וכיון שמסר לו מפתח כמאן דאמר ליה לך חזק וקני דמי אמר ריש לקיש משום ר' ינאי המוכר עדר לחבירו כיון שמסר לו משוכות קנה ה"ד אי במשיכה ליקני במשיכה אי במסירה ליקני במסירה לעולם במשיכה ובעי למימר ליה לך משוך וקני וכיון דמסר לו משוכות יכמאן דאמר ליה לך משוך וקני דמי מאי משוכות הכא תרגמו קרקסא ר' יעקב אומר עיוא דאלנא כריש עדרא כדררש ההוא גלילאה עליה דרב חסדא כד רגזו רעיא על ענא עביד לנגרף סמואת: **מתנאי**: כסוה הראשון ובא השני ומצאו מגולה ולא כסוה השני חייב (ט): **כסרו** כראוי ונפל לתוכו שור או חמור ומת פטור ולא כסוה כראוי ונפל לתוכו שור או חמור וצא חייב הנפל לפניו מקול הכרייה חייב לאחריו מקול הכרייה פטור (ט): **נפל** לתוכו שור וכליו ונשתברו חמור וכליו ונתקדעו חייב על הבחמה ופטור על הכלים: **נפל** לתוכו שור חרש שומה וקמין חייב י"בן או בת עבד או אמה פטור: **גמ' וראשון** עד אימת מיפטר אמר רב בכדי שידע ושמואל אמר בכדי שיוודעוהו ורבי יוחנן אמר וא"י בכדי שיוודעוהו וישכור פועלים ויכרות ארוים ויכנסו: כסוה כראוי ונפל לתוכו שור או חמור וצא חייב לתוכו כסוה כראוי היכי נפל אמר ר' יצחק בר בר חנה יהשתלע מתוכו איבעיא להו כסוה כסוי שיכול לעמוד לפני שוורים ואין יכול לעמוד בפני גמלים ואתו גמלים וארעוה ואתו שוורים ונפלו ביה אמר ר' יחי' רמי אי דשכיחי גמלים פושע הוא ואי דלא שכיחי גמלים אנוס הוא לא צריכא דאתו לפרקים מו אמרינן כיון דאתיין לפרקים פושע הוא דאיבעי ליה אסוקי ארעתייה או דלמא כיון דהשתא מיהת ליכא אנוס הוא ת"ש כסוה כראוי ונפל לתוכו שור או חמור וצא חייב ה"ד אי לימא כראוי לשוורים ובראי לגמלים היכי נפול אלא לאו כראוי לשוורים ולא

כיון דמסר לו מפתח קנה ה"ד אי בכספא ליקני בכספא או בחוקה ליקני בחוקה לעולם בחוקה ובעי למימר ליה לך חזק וקני וכיון שמסר לו מפתח כמאן דאמר ליה לך חזק וקני דמי אמר ריש לקיש משום ר' ינאי המוכר עדר לחבירו כיון שמסר לו משוכות קנה ה"ד אי במשיכה ליקני במשיכה אי במסירה ליקני במסירה לעולם במשיכה ובעי למימר ליה לך משוך וקני וכיון דמסר לו משוכות יכמאן דאמר ליה לך משוך וקני דמי מאי משוכות הכא תרגמו קרקסא ר' יעקב אומר עיוא דאלנא כריש עדרא כדררש ההוא גלילאה עליה דרב חסדא כד רגזו רעיא על ענא עביד לנגרף סמואת: **מתנאי**: כסוה הראשון ובא השני ומצאו מגולה ולא כסוה השני חייב (ט): **כסרו** כראוי ונפל לתוכו שור או חמור ומת פטור ולא כסוה כראוי ונפל לתוכו שור או חמור וצא חייב הנפל לפניו מקול הכרייה חייב לאחריו מקול הכרייה פטור (ט): **נפל** לתוכו שור וכליו ונשתברו חמור וכליו ונתקדעו חייב על הבחמה ופטור על הכלים: **נפל** לתוכו שור חרש שומה וקמין חייב י"בן או בת עבד או אמה פטור: **גמ' וראשון** עד אימת מיפטר אמר רב בכדי שידע ושמואל אמר בכדי שיוודעוהו ורבי יוחנן אמר וא"י בכדי שיוודעוהו וישכור פועלים ויכרות ארוים ויכנסו: כסוה כראוי ונפל לתוכו שור או חמור וצא חייב לתוכו כסוה כראוי היכי נפל אמר ר' יצחק בר בר חנה יהשתלע מתוכו איבעיא להו כסוה כסוי שיכול לעמוד לפני שוורים ואין יכול לעמוד בפני גמלים ואתו גמלים וארעוה ואתו שוורים ונפלו ביה אמר ר' יחי' רמי אי דשכיחי גמלים פושע הוא ואי דלא שכיחי גמלים אנוס הוא לא צריכא דאתו לפרקים מו אמרינן כיון דאתיין לפרקים פושע הוא דאיבעי ליה אסוקי ארעתייה או דלמא כיון דהשתא מיהת ליכא אנוס הוא ת"ש כסוה כראוי ונפל לתוכו שור או חמור וצא חייב ה"ד אי לימא כראוי לשוורים ובראי לגמלים היכי נפול אלא לאו כראוי לשוורים ולא

רבינו חננאל

כיון שספרי לו משוכות וכו'. וכן הוכר עדר לחבירו ונפל לו משוכות, והיא המהולכת בראש העדר, שתולק לה וזו בצורה והצאן נמשכות אחריו, כיון שהחוק במשוכות ומשך שאר העדר קנה הצאן במשיכה, כמאן דאמי ליה לך משוך וקני. (ערוך): מאי משוכות (הכא) תרגיטן כרששתא. פי' כבש גדול שתולו זוג בצוארו והולך בראש העדר. (ערוך): ד' יעקב אמ' עיוא דאלנא כריש עדרא כדררש ההוא גלילאה עליה דרב חסדא, פי' כדמפרש בגמ' מקומות (ערוך ט, ב וק, א; ועוד) אוקי אטורא עליה ורש. כדרגזו עיני על עניה עביד נגרא סמואת. פי' משל הוא לענין פרנס לפי חז"ל, כלו מסמא את המנוגז להטעות הצאן אחריו. ונג א' שפטייהם (שפטי' ט, ח). תרגו' וקף (אל) מנגידהו. והני שמורות הילכתא בינור כוליה. וראשון עד אימת מיפטר אמר רב בכדי שידע ושמואל אמר בכדי שיוודעוהו ורבי יוחנן אמר בכדי שיוודעוהו וישכור פועלים ויכרות ארוים ויכנסו. הילכתא כרבי יוחנן.

ארוים וה"ה השני שנמנן לו שיעור זה אלא דלא בעינן שיוודעוהו שכבר ידע' ושמואל סבר (ט) דמי יס לו להשיב שם שומרים שלא יפול שום דבר צבור: **ואתנאי** שוורים ונפלו ביה. פ"ה דאי נפלו צו גמלים לא מיעביא לן דחייב דהא לגבי גמלים פושע הוא וכן משמע הלשון (י) ויש לימן טעם בדבר דאפילו לא שכיחי גמלים כלל יש לחוש שמא יצאו גמלים ויפלו (א) אבל אין לחוש שיעור גמלים ויפלו אחרי כן שוורים (י):

חא
זה וראהו פטור עד שיוודעוהו ולשון ראשון כשר: ויכרות ארוים כו'. אבל לשני שצא ושתמש צו לא יחייבן שיעורא כולי האי דהוה ליה לאתווי שומרים עליוהי: וארעוה. קלקלה ונעשה רעועה: ואסו שוורים ונפלו ציה. דאי נפלו ציה גמלים לא מיעביא לן דחייב דהא לגבי גמלים פושע הוא: אי שכיחי גמלים פושע הוא: אף לגבי שוורים דלית ליה לאסוקי ארעתייה דגמלים מרעי ליה: ולא